

INTEGRALNI PLAN GOSPODARENJA ŠUMSKIM RESURSIMA ZA ŠUMSKOGOSPODARSKO PODRUČJE „OLOVSKO“

Period važnosti od 01.01.2022. do 31.12.2031. godine

SKRAĆENA VERZIJA

**JAVNO PREDUZEĆE
ŠUMSKO PRIVREDNO DRUŠTVO
ZENIČKO - DOBOJSKOG KANTONA
d.o.o. ZAVIDOVIĆI**

JP "ŠPD ZDK" d.o.o. Zavidovići

Upisano u Registar Kantonalnog suda u Zenici pod
brojem I-9014, Rješenje br. U/1 916/04
ID broj: 4218431050005
PDV Broj: 218431050005 Por. br.: 05072148
Transakcijski računi:
Union banka d.d. Sarajevo 1020320000013296
ASA Banka d.d. Sarajevo 1340300000062287
Unicredit Bank d.d Mostar 3384202214508407
Raiffeisen BANK d.d BiH 1610550016400016

INTEGRALNI PLAN GOSPODARENJA ŠUMSKIM RESURSIMA ZA ŠUMSKOGOSPODARSKO PODRUČJE „OLOVSKO“

Period važnosti od 01.01.2022. do 31.12.2031. godine

SKRAĆENA VERZIJA

Zavidovići, 2022. godine

S A D R Ź A J

1	OPĆE KARAKTERISTIKE ŠUMSKOGOSPODARSKOG PODRUČJA	2
1.1	Historijat šumskogospodarskog područja.....	2
1.2	Geografski položaj šumskogospodarskog područja	2
1.3	Granice šumskogospodarskog područja	3
1.4	Orografske karakteristike šumskogospodarskog područja	3
1.5	Hidrografske karakteristike šumskogospodarskog područja.....	3
1.6	Geološko – pedološke karakteristike šumskogospodarskog područja	4
1.7	Klimatske karakteristike šumskogospodarskog područja.....	4
1.8	Vegetacijske karakteristike šumskogospodarskog područja	4
2	OSNOVNE PRIVREDNE KARAKTERISTIKE.....	5
3	POSEBNA OGRANIČENJA U GOSPODARENJU ŠUMAMA	6
3.1	Šume koje služe za zaštitu izvorišta, vodotoka i akumulacija.....	6
3.2	Sjemenske sastojine	7
3.3	Pjevalište velikog tetrijeba – Tetrao urogallus	9
3.4	Sastojine značajne za zaštitu tise (Taxus baccata).....	10
3.5	Šume značajne za zaštitu od erozije	10
4	STANJE POVRŠINA ŠUMSKOGOSPODARSKOG PODRUČJA	11
5	STANJE ŠUMSKIH KOMUNIKACIJA I OTVORENOST ŠUMA.....	12
6	DRVNA ZALIHA I ZAPREMINSKI PRIRAST ŠGP „Olovsko“	13
7	PLANOVI I CILJEVI GOSPODARENJA ZA NAREDNI UREĐAJNI PERIOD	14
7.2	Plan sječa (etat).....	15
7.3	Plan proizvodnje šumskih drvnih sortimenata.....	16
7.4	Plan šumskouzgojnih radova	16
7.5	Plan zaštite šuma	17
7.6	Plan zaštite biodiverziteta.....	18
7.7	Certificiranje šuma	19
7.8	Plan investicija.....	22

8	EKONOMSKO – FINANCIJSKA ANALIZA ZA ŠGP „OLOVSKO”	24
	MAPA PODRUČJA	25

1 OPĆE KARAKTERISTIKE ŠUMSKOGOSPODARSKOG PODRUČJA

1.1 Historijat šumskogospodarskog područja

Za vrijeme otomanske države (1483-1878), imovinsko-pravni odnosi u šumarstvu počivali su na šerijatskom pravu i kanunskom zakonodavstvu. Šume su predstavljale javno dobro koje nije moglo biti predmet privatnog vlasništva. S dolaskom Austro-Ugarske nastaju krupne promjene, kako u vlasničkoj strukturi, tako u načinu i organizaciji proizvodnje.

Između ostalog, uređuje se katastar, uvodi se kategorija privatnog vlasništva nad šumama i šumskim zemljištem, počinje industrijski način proizvodnje, formira se šumarska služba. Odmah nakon izgradnje željezničke pruge formirana je i u Olovu samostalna Šumska uprava, dok se pri kraju austrougarske uprave spominju i šumske uprave u Han – Pijesku, Srednjem, Varešu, Vožućoj i Zavidovićima.

Godine 1956. donijet je novi Zakon o šumama NR Bosne i Hercegovine, po čijim članovima 6 i 73 šumama u opštenarodnoj imovini neposredno upravljaju šumska gazdinstva. Olovo je pripadalo Šumskoprivrednom području „Krivaja Gostović“ koje se sastojalo od 11 gospodarskih jedinica. Na ovom području postojale su šumske uprave: Nemila, Zavidovići (i Vožuća), Olovo, Maglaj (dio), Srednje (dio) i Sokolac (dio). Godine 1961., na osnovu tačke i Odluke o načinu obrazovanja Šumskoprivrednih područja i o davanju na korišćenje šuma i drugog zemljišta u društvenoj svojini u okviru šumskoprivrednih područja („Službeni list NRBiH“, br. 28/61) Izvršno vijeće NRBiH donosi Odluku o obrazovanju ŠGP „Olovsko“. U periodu do i od 1961 bilo je nekoliko izmjena u površini područja.

Nakon formiranja Olovskog ŠGP-a Narodni odbor (sada općina) Olovo uz saglasnost sa ostalim Narodnim odborima iz Han Pijeska, Vareša i Ilijaša predao je ovo područje Šumskoindustrijskom preduzeću Stupčanica, formiranoj OOUR – i šumarstva iz Olova koja je bila u sastavu RO Šipad – Romanija – Sokolac i SOUR Šipad – Sarajevo. Godine 1990., na osnovu člana 10. Zakona o šumama („Službeni list SRBiH“ br. 11/78) Izvršno vijeće Skupštine Socijalističke Republike BiH, donosi Odluku o izmjeni i dopuni odluke o obrazovanju šumskoprivrednih područja ŠGP „Olovsko“.

Primjenom Dejtonskog administrativnog i teritorijalnog uređenja Federacije BiH, podjelom na 10 kantona/županija, te odredaba Zakona o šumama u pogledu formiranja Kantonalnih šumskoprivrednih društava i šumskogospodarskih područja rezultirala je izmjenama granica ŠGP „Olovsko“, pri čemu su određeni dijelovi pripali JP "Sarajevo šume" Sarajevo. Tako su ŠGP „Olovsko“ pripali: G.J. „Gornja Stupčanica“, G.J. „Donja Stupčanica“, G.J. „Krivaja“, G.J. „Tribija Duboštica“, G.J. „Gornja Drinjača“ i G.J. „Srednja Drinjača“, a određeni odjeli i dijelovi odjela G.J. "Donja Stupčanica" i G.J. "Krivaja" pripali KJP "Sarajevo šume" Sarajevo.

1.2 Geografski položaj šumskogospodarskog područja

ŠGP „Olovsko“ je brdsko – planinskog karaktera, smješteno u sjeveroistočnom dijelu BiH. Područje je jako živopisno, sa dosta rijeka, potoka, termalnih izvora, planinskih masiva. Najveći

vrh je Igrište (1303 m.n.v.). ŠGP „Olovsko“ sa površinom gazdovanja od 32.371,38 ha prostire se na području tri Općine: Olovo, Vareš i Kakanj. Najveći vrh je Igrište (1303 m.n.v.). Ovo područje je locirano između 44°03' i 44°10' sjeverne geografske širine i 18°38' i 18°52' istočne geografske dužine.

1.3 Granice šumskogospodarskog područja

Graniči sa sljedećim šumsko-gospodarskim područjima: na sjeveru sa Krivajskim, Konjuhom i Vlaseničkim, na jugu sa Romanijskim i Gornje Bosanskim, na zapadu sa Gornje Bosanskim i Kakanjskim, a na istoku sa Planinskim. Južni i jugoistočni dio područja lociran je na sjeverozapadnom dijelu platoa koji pripada planinskom masivu Romanije, poznatom kao istočno-planinsko krečnjačko gorje, sa slabo izraženom konfiguracijom terena. Na lijevoj strani rijeke Krivaje uzdiže se masiv planine Zvijezda, a na desnoj obali, planina Konjuh sa jako izraženim orografskim elementima u vidu dubokih dolina i oštih grebena. Najveći vrh na ovom području je Igrište sa nadmorskom visinom 1303 m.n.v., a najniža tačka nalazi se u dolini rijeke Krivaje kod mjesta Careva Čuprija 370 m.n.v.

1.4 Orografske karakteristike šumskogospodarskog područja

S obzirom na geografski položaj, geološku građu, petrografske sastav stijena i geomorfologiju šumskogospodarskog područja "Olovsko" o orografskim karakteristikama (reljef, nadmorska visina, ekspozicija i nagib terena) ovog područja može se govoriti kao vrlo složenoj grupi ekoloških faktora koji mnogostruko utiču na klimu i zemljište, a time i sastav i karakteristike vegetacije ovog područja. Ovo područje spada u red umjereno strmih terena. Reljef je izrazito brdsko – planinskog karaktera izražen u svim svojim gradacijama: makro, mezo i mikro reljef. Inicijalni reljef je odmah po svom nastanku došao pod uticaj egzogenih sila. Djelovanjem ovih sila nastali su u reljefu zemlje erozivni procesi koji ruše postojeće geomorfološke oblike da bi stvorili nove, zavisno od vrste erozivnog procesa. Među najistaknutije erozivne procese u ovom području spadaju mehanički rad tekućih voda (fluvijalna erozija) koja snagom svoje mase tvori oblike. Najrašireniji oblici fluvijalnih erozija su korita vodotoka kojih u ovom području ima mnogo. Osim ovih oblika u koritima vodotoka ima veći broj i drugih tvorevina fluvijalnog djelovanja vode kao što su slapovi, brzaci, meandri, sprudovi, aluvijalne ravni. Osim erozivnih oblika brojni su i oni koji su nastali fizičkim (mehaničkim) drobljenjem stijena.

1.5 Hidrografske karakteristike šumskogospodarskog područja

Šumskogospodarsko područje „Olovsko“ spada u red hidrogrfski razvijenijih područja. Hidrologiju ovog područja čini veliki broj najrazličitijih vrela, potočića, potoka i rijeka Bioštica i Stupčanice sjedinjene u rijeku Krivaju, koja odvodi sve vode iz područja u rijeku Bosnu. Izvori se međusobno razlikuju ne samo po količini vode već i po dubini sa koje voda dolazi. Zavisno od dubine sa koje voda dolazi imamo hladne i termalne izvore. Termalni izvori postoje u Olovu, Orlji i Solunu. Za Olovsku termalnu vodu utvrđeno je ljekovito svojstvo, dok za ostale dvije nije.

1.6 Geološko – pedološke karakteristike šumskogospodarskog područja

Geološka podloga ŠGP „Olovsko“ predstavljena je širokom lepezom stijena različitog petrografskog sastava. Ovo područje grade mezozojske formacije (trijaskim, jurskim i mjestimično krednim tvorevinama). Veći dio površine „Gornje Stupčanice“ otpada na stijene srednjeg i gornjeg trijasa, a na G.J. „Donja Stupčanica“, G.J. „Krivaja“ i G.J. „Tribija – Duboštica“ otpada mali dio površine. Znatan dio površine ovog područja pripada jurskoj vulkanogenoj formaciji koja u ovim predjelima Bosne ima svoj maksimalni razvoj. Obzirom na njihovu genezu (nastanak), petrografski sastav i za šumare važnost u smislu matični supstrat pedološka podloga u okviru ovog područja mogu se izdvojiti sljedeće grupe stijena: laporativni krečnjaci, jedri krečnjaci, kvarcni pješčari, rožnjaci, pješčari-glinci, ulošci eruptivnih stijena u sedimentu, amfiboliti, dijabazi, gabri, i ultramafiti (peridotiti, serpentiniti).

Najveći uticaj na formiranje zemljišnog pokrivača u ovom području imao je matični supstrat (geološka građa). Iz veoma složene geološke građe rezultirao je veliki broj tipova zemljišta. Najzastupljeniji tip zemljišta ovog područja jeste distrični kambisol (kiselo – smeđe zemljište) javlja se u svim gospodarskim jedinicama, uglavnom najčešće je vezan za paleozojske škriljave stijene i čini homogenu kartografsku jedinicu u vidu elementarnih areala.

1.7 Klimatske karakteristike šumskogospodarskog područja

Prema klimatskoj rejonizaciji BiH u ŠGP „Olovsko“ spadaju rejon planinske i alpske klime sa kontinentalnim uticajem sa izraženim klimatskim ekstremima. Planinski tip klime obuhvata više predjele područja do oko 1500 m.n.v. i ulazi u zonu kontinentalne klime pod uticajem istočno-evropskog ciklona. Odlikuje se svježim i kratkim ljetom, dok su zime duge, hladne i snježne (snježni pokrivač se dugo zadržava), u kotlinama se javljaju temperaturne inverzije poznate kao mrazišta, te se odlikuje velikom količinom padavina tokom cijele godine iznosi iznad 1200 mm.

Alpski tip klime obuhvata one dijelove područja koji se nalaze na istaknutim planinskim masivima, uglavnom iznad 1500 m.n.v. Ovaj tip se odlikuje sa vrlo dugom i hladnom zimom s mnogo snijega (koji se zadržava dugo, skoro do ljeta), najhladniji je mjesec januar čija srednja temperatura je niža od -6°C , ljeta su relativno kratka i hladna, najtopliji je mjesec jul čija je srednja temperatura 10°C ili niža, prosječna godišnja temperatura manja je od 5°C .

Termički režim ovih predjela istovjetan je kao u tundra pa se često nazivaju i „planinska tundra“. Ovi predjeli se odlikuju jakim i čestim vjetrovima koji mogu dostići orkansku jačinu.

1.8 Vegetacijske karakteristike šumskogospodarskog područja

Veliki broj šumskih zajednica koje susrećemo na terenima ovog područja rezultat su složenih stanišnih i drugih prilika koje vladaju u njima. Među najrasprostranjenije šume ovog područja spadaju klimatogene šume bukve i jele (*Abieti –Fagetum*) koje su rezultat djelovanja jednog od najznačajnijih faktora staništa – klime, i to makro klime. Na pojavu nekih tipova šume veliki uticaj ima geološka građa terena kao i zemljišni pokrivač na njemu. Pošto ovo područje većim

dijelom leži u ofiolitskoj zoni u kojoj je geološka građa terena vrlo heterogena to je i pojava ovakvog šarenila u vegetacijskom pokrivaču razumljiva. Međutim izraženi orografsko-edafski uticaji usloveli su pojavu različitih hrastovih šuma i šuma crnog i bijelog bora, čistih ili miješanih. i jedne i druge čine trajne stadije vegetacije.

Floristički sastav šuma bukve, jele i smrče na krečnjačkim zemljištima bez obzira na proizvodne mogućnosti imaju manje – više identičan sastav od sprata drveća do sprata prizemne vegetacije. U spratu drveća su bukva, jela i smrča kao edifikatorske vrste, osim njih još se javljaju uglavnom kao pojedinačna stabla gorskog javora, gorski brijest, bijeli jasen, javor mlječ, gorski javor. Stanje podmlatka u ovim šumama je uglavnom zadovoljavajuće kako po obimu tako po kvalitetu.

2 OSNOVNE PRIVREDNE KARAKTERISTIKE

U periodu od 1945. do 1992. godine Olovo se razvijalo kao industrijski grad i to prvenstveno u drveno – prerađivačkoj i tekstilnoj industriji. Tranzitna pozicija i blizina Sarajevu pozitivno su uticali na razvoj Olova u tom periodu.

ŠGP Olovsko je raspoređeno većim dijelom na općini Olovo, te manjim površinama na općini Vareš i Kakanj sa ukupnom površinom od 32.302,14 ha. Ovom površinom pod šumama upravlja ŠPD ZDK d.o.o. Zavidovići u čijem sastavu se nalazi PJ Šumarija Olovo s 5 radnih jedinica i to Olovo, Solun, Duboštica, Građenje i održavanje sa Upravom. Na području ŠGP-a smještene su i dva rasadnika Glog i Ajdinovići. Šumarija Olovo broji 332 uposlenika, te oko 50 privremeno uposlenih radnika.

Najznačajniji prirodni turistički potencijali, koje općina može iskoristiti, jesu izvori termalne ljekovite vode i akvotermalna vrela Olova. Za razvoj drugih djelatnosti, poljoprivrede i uzgoja i sakupljanja šumskog bilja, razvoja izletničkog turizma na postojećim prirodnim terenima, te razvoj lovnog i ribolovnog turizma (sporta) na bazi raspoloživih potencijala Olova, značajna su izletišta Zeleni vir, Orlja i Solun na Krivaji. Jedna od najznačajnijih prirodnih ljepota na području Olova je čuvena klisura u Čudama (7 km od Olova) koja se po veličini i atraktivnosti može svrstati u jednu od najljepših u zemlji, pa čak i u regionu (na prostoru bivše Jugoslavije). Vrlo značajna prirodna turistička atrakcija je i Bijambarska pećina, udaljena 17 km od Olova, drugi najveći speleološki objekat u BiH, djelimično uređen za turističke posjete.

Rudna bogatstva po kojima je Olovo dobilo ime i koje su dugo bila predmet iskorištavanja u privrednom pogledu, su danas apsolutno neaktivna i njihovim pokretanjem bi se isključila mogućnost razvoja turizma, jer je nespojiva kombinacija rudne industrije sa ekološkim turizmom na istoj lokaciji. Vodni potencijali bi isto tako mogli omogućiti značajan prihod od izgradnje i korištenja mini hidrocentrala, ali opet u smislu remećenja prirodnih zakonitosti unutar korita rijeka na kojima bi se pomenute hidroelektrane izgradile.

3 POSEBNA OGRANIČENJA U GOSPODARENJU ŠUMAMA

Na temelju dostupnih podataka naručioca ŠGO, nema površina šuma i šumskih zemljišta koje su zvaničnim aktima od strane Vlade ZDK u smislu članova 18 i 19 Zakona o šumama proglašene zaštitnim šumama i šumama s posebnom namjenom na koje se odnose ograničenja u gospodarenju i izdvajanju iz šumskogospodarskog područja. Međutim, na temelju stanja šuma i šumskih zemljišta ovoga područja kao i nekih odluka općinskih i kantonalnih organa Ze-Do kantona ovom ŠGO određuje se sljedeće:

3.1 Šume koje služe za zaštitu izvorišta, vodotoka i akumulacija

Zaštita izvorišta i vodotoka u šumama su od posebnog značaja za snabdijevanje vodom.

Općina Vareš i Općinsko vijeće je na osnovu člana 68. Zakona o vodama („Službene novine Ze-Do kantona“, broj: 17/07), člana 43 stav 1. Pravilnika o uslovima za određivanje zona sanitarne zaštite i zaštitnih mjera za izvorišta voda koje se koriste ili planiraju da se koriste za piće („Službene novine Federacije BiH“, broj 51/02. 56/04. 88/12) i članu 22. Statuta općine Vareš, broj: 01-25/09 od 29.01.2009 godine, Općinsko vijeće Vareš donijelo odluku o zaštitnim zonama i zaštitnim mjerama izvorišta „Očevlje“ za snabdijevanje vodom za piće. Izvorište je definisano kao izvorište podzemnih voda i nalazi se na desnoj obali potoka „Očevka“, 18 km sjeveroistočno od naselja Vareš. Vodozaštitna zona „Očevlje“ zauzima ukupnu površinu od 1.332.23 ha. Na šumsko gospodarskom području Olovsko u gospodarskoj jedinici Krivaja zauzima površinu od 611.60 ha i to u II (drugoj) vodozaštitnoj zoni 460.48 ha a u trećoj 151.12 ha.

Na osnovu pravilnika o uslovima za određivanje zona sanitarne zaštite i zaštitnih mjera za izvorišta voda koje se koriste ili planiraju da koriste za piće („Službene novine Federacije BiH“ broj: 51/02), u skladu s Elaboratom o uspostavi sanitarne zaštite i zaštitnih zona za otvoreni vodozahvat „Grabovica“ općina Olovo (projekat: broj 13-08/09, projektant „Ibis“ d.o.o. Zavidovići) i člana 18. Stav 1. alineja 4. Statut općine Olovo („Službeni glasnik općine Olovo“ broj :2/07 i 4/08), Općinsko vijeće općine Olovo donosi odluku o zaštiti izvorišta vode za piće, vodozahvat „Grahovica“. Izvorište Grabovica se nalazi na udaljenosti od oko 10 km od Olova, odnosno 4 km uzvodno od ušća u rijeku Stupčanicu. Vodozaštitna zona se prostire u dvije gospodarske jedinice na ŠGP-u Olovsko s površinom od 654,42 ha.

Na osnovu člana 66. 67 i 68. Zakona o vodama („Službene novine F BiH“, broj: 70/06), i člana 40 Zakona o vodama („Službene novine Ze-Do kantona“, broj: 17/07), a u skladu s članom 43 stav 1. Pravilnika o uslovima za određivanje zona sanitarne zaštite i zaštitnih mjera za izvorišta voda za javno snabdijevanje stanovništva („Službene novine Federacije BiH“, broj 88/12), Općinsko vijeće Olovo na sjednici održanoj 28.02.2013 godine donosi odluku o zaštiti izvora vode za piće Podsokolina. S izvorišta se vrši snabdijevanje vodom potrošača na području mjesne zajednice Kamensko Magulica općine Olovo. Definisana je sa dvije vodozaštitne zone. Vodozaštitna zona „Podsokolina“ zauzima ukupnu površinu od 333.43 ha gospodarske jedinice Tribija Duboštica.

Na osnovu pravilnika o uslovima za određivanje zona sanitarne zaštite i zaštitnih mjera za izvorišta voda koje se koriste ili planiraju da koriste za piće („Službene novine Federacije BiH“ broj: 51/02),

u skladu s Elaboratom o uspostavi sanitarne zaštite i zaštitnih zona za vodozahvat „Gnionica“ općina Olovo (projekat: broj 12-IB/09, projektant „Ibis“ d.o.o. Zavidovići) i člana 18. Stav 1. alineja 4. Statut općine Olovo („Službeni glasnik općine Olovo“ broj :2/07 i 4/08), Općinsko vijeće općine Olovo dana 29.09.2010. godine donosi odluku o zaštiti izvorišta vode za piće, 20 vodozahvat „Gnionica“ vodovod Musići/Klinčići. Vodozaštitna zona gospodarskoj jedinici Krivaja i zauzima površinu 129.22 ha.

Sve navedene odluke potrebno je uskladiti s Pravilnikom o uslovima za određivanje zona sanitarne sječe i zaštitnih mjera za izvorišta voda koje se koriste ili planiraju da koriste za piće („Službene novine Federacije BiH“, broj 88/12), a koje donosi Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva na osnovu Zakona o vodama (Službene novine Federacije BiH“ broj 18/98). U odlukama a u skladu s pomenutim pravilnikom se razgraničavaju zone zaštite u 4 nivoa i u svim zonama je dozvoljena samo sanitarna sječa i stavljena ograničenja u gospodarenju šumama u smislu iskorištavanja šuma, ali ne i u smislu “uzgajanja i njege, provođenja preventivnih i represivnih mjera zaštite šuma i naročito njihovog čuvanja od svega što direktno ili indirektno narušava njihovu stabilnost kao šumskih ekosistema od naročitog značaja” . Obzirom na višestruki značaj ovih šuma i šumskih zemljišta u planiranju gospodarenja šumama ovog područja po principu progresivne i dinamične trajnosti svih funkcija šuma, a shodno ispravnom razumijevanju problematike izdvajanja šuma posebne namjene i njihove važnosti na globalnom nivou važno je imati u vidu sljedeće činjenice:

- U toku izrade i provedbe važeće šumskogospodarske osnove za ŠGP”Olovsko” u periodu 01.01.2012.godine-31.12.2021.godine pomenute površine i odluke o proglašenju su konstatovane i jasno precizirane i definisane u planovima gospodarenja.
- Prilikom dosljedne provedbe planova gospodarenja šumama u prošlom uređajnom periodu realizator šumskogospodarske osnove izvršio je djelimičnu realizaciju u pomenutim površinama uz konstatne probleme stalnog sprečavanja bilo kakve realizacije kroz odluke Općinskih organa upravljanja. S aspekta moderne šumarske nauke, Zakonske legislative i na osnovu svega navedenog pomenute površine zahtijevaju poseban elaborat istraživanja kako bi se potpuno precizno uredili planovi gospodarenja šumama za naredni period u smislu njihovog korištenja, stalnog unapređivanja prema namjeni korištenja, provođenju preventivnih i represivnih zaštitnih mjera, čuvanja, organizacije nadležnosti upravljanja i finansiranja gospodarenja izdvojenih površina.

Prema trenutnom stanju, a s obzirom na značajne površine visoko vrijednih šuma ovog područja za korisnika one predstavljaju značajne troškove u njihovom održavanju, čuvanju, šumskouzgojnim radovima i provođenju mjera integralne zaštite šuma.

3.2 Sjemenske sastojine

Na osnovu člana 20. Zakona o šumama ZDK u šume s posebnom namjenom ubrajaju se i šume ili njihovi dijelovi registrovani kao sjemenske sastojine ili sjemenski objekti u skladu s odredbama Zakona o sjemenu i sadnom materijalu šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlje.

Tabela 1. Pregled registrovanih sjemenskih objekata na ŠGP "Olovsko"

GJ	Odjel	Vrsta lat.naziv	Tip sjem.objekta	Pov.ha ukupna	Pov.ha reducirana	Rješenje o priznavanju	Datum rješenja
Tribija Duboštica	182	Pinus sylvestris L	Sjemenska sastojina bijelog bora	40,00	32,00	UP-I-07-26- 195/09	14.01.2010.
Gornja Stupčanica	135	Abies alba Mill.	Sjemenska sastojina obične jele	26,00	20,60	UP-I-07-26- 195-1/09	14.01.2010.
Donja Stupčanica	141	Abies alba Mill.	Sjemenska sastojina obične jele	12,50	8,80	UP-I-08-26/1-1195/16 S.B.	22.09.2016.
Krivaja	115	Pinus sylvestris L	Sjemenska sastojina bijelog bor	28,00	16,80	UP-I-07-26- 195-2/09	14.01.2010.
Krivaja	6	Pinus nigra Arnold	Sjemenska sastojina crnog bora	19,00	13,30	UP-I-07-26- 195-3/09	14.01.2010.
Krivaja	4	Pinus nigra Arnold	Sjemenska sastojina crnog bora	11,00	7,70	UP-I-07-26- 195-4/09	14.01.2010
Krivaja	28b	Quercus petrea Liebl.	Sjemenska sastojina hrasta kitnjaka	11,20	7,80	UP-I-08-26/1-196/16 S.B.	22.09.2016
Donja Stupčanica	128	Picea abies L.	Sjemenska sastojina smrče	11,00	8,80	UP-I-07-26- 195-6/09	14.01.2010.
Tribija Duboštica	161/162	Fagus silvatica	Sjemenska sastojina bukve	46,00	36,80	UP-I-07-26- 195-7/09	14.01.2010.
Tribija Duboštica	103/104	Pinus nigra Arnold	Sjemenska sastojina crnog bora	28,00	19,60	UP-I-07-26- 195-8/09	14.01.2010.
Krivaja	90	Fraxinus excelsa	Grupa stabala bijelog jasena	Grupa stabala		UP-I-07-26- 195-9/09	14.01.2010.
Krivaja	90	Tilia cordata	Pojedinačna stabla malolisne lipe	Pojedinačna stabla		UP-I-07-26- 195-10/09	14.01.2010.
Krivaja	90	Acer platanoides	Grupa stabala mlječa	Grupa stabala		UP-I-07-26- 195-11/09	14.01.2010.
Krivaja	90	Acer pseudoplatanus L	Grupa stabala	Grupa stabala		UP-I-07-26- 195-12/09	14.01.2010.

			gorskog javora			
Krivaja	77	Fraxinus excelsor	Grupa stabala bijelog jasena	Grupa stabala	UP-I-07-26-195-13/09	14.01.2010.
Krivaja	77	Acer pseudoplatanus L.	Grupa stabala gorskog javora	Grupa stabala	UP-I-07-26-195-15/09	14.01.201.

3.3 Pjevalište velikog tetrijeba – Tetrao urogallus

Na području ŠGP „Olovsko“ se nalaze staništa tetrijeba na tri lokaliteta koji se nalaze u neposrednoj blizini, te se može smatrati da jedinke velikog tetrijeba koje žive na tom području čine jedinstvenu populaciju, jer je fizički moguće ostvarivanje kontakata pojedinih primjeraka iz različitih pjevališta koja će biti obuhvaćena visoko zaštitnim pojaseom. Pjevališta su raspoređena oko najviših vrhova na području gospodarske jedinice „Gorja Drinjača“, te u pograničnim zonama ove gospodarske jedinice s gospodarskim jedinicama „Tribija – Duboštica“ „Krivaja“ i „Donja Stupčanica“. Navedena pjevališta se nalaze u:

- Pjevalište I smješteno je u odjelima 47, 55 i 56 i zauzima površinu od oko 25 ha. Navedeni odjeli, odnosno dijelovi odjela gravitiraju pjevalištu, koje se nalazi na koti „Hodžića čair“, na nadmorskoj visini od 1227 metara nadmorske visine.
- Pjevalište II se nalazi u pograničnoj zoni gospodarskih jedinica „Tribija – Duboštica“ i „Gornja Drinjača“ u odjelima 21, 57 i 58/2. Navedeni odjeli i dijelovi odjela gravitiraju pjevalištu toponimskog naziva „Ježevac“ koji se nalazi na nadmorskoj visini 1262 metra nadmorske visine. Površina pjevališta iznosi oko 25 ha.
- Treće pjevalište se nalazi u graničnoj zoni tri gospodarske jedinice kojima gospodari ŠPD „Zeničko Dobojskog Kantona“ i dijela gospodarske jedinice „Gornja Drinjača“ kojim gospodari JP „Šume Tuzlanskog Kantona“. Ukupna površina pjevališta iznosi oko 70 ha, a nalazi se u odjelima 44, i 45 gospodarske jedinice „Gornja Drinjača“, odjelu 13 na području „Krivaje“ i odjelima 7 i 8 koji su u sastavu površina gospodarske jedinice „Donja Stupčanica“.

Za sve navedene odjele odnosno odsjeke utvrđeni su taksacijski elementi u okviru stanja šuma, i određen plan sječa za navedene odjele-odsjeke.

Na području pjevališta, potrebno je provoditi posebne mjere gospodarenja i to na takav način da se osigura odgovarajući omjer smjese gdje će preovladavati četinari. Pored toga potrebno je osigurati zastrtost zemljišta krošnjama stabala od 0,5 do 0,6, te otvorene površine i bogatu prizemnu vegetaciju, sas najvećim učešćem borovnice *Vaccinium myrtillus*, kao i drugog bobičastog voća. Budući da područja pjevališta velikog tetrijeba na „Olovsko-m“ ŠGP predstavljaju skoro ne dirnutu površinu od strane čovjeka, u smislu izgradnje puteva, staza ili turističkih objekata, potrebno je nastaviti takav trend i u budućnosti. Kada je u pitanju ispaša stoke i pašarenje, može se dozvoliti, jer može biti korisno u održavanju otvorenih površina i pašnjaka koja su potrebna da postoje u staništu tetrijeba, ali treba

voditi računa o negativnim posljedicama, gdje se može desiti da stoka uništi one vrste biljaka koje su potrebne tetrijebu. Također jako je bitno da se provodi kontroliran i pažljivo regulisan lov kako bi se osiguralo da ne dođe do negativnog uticaja na očuvanje vrste. Potrebno je povesti računa i o uznemiravanju od strane ljudi. Radove na eksploataciji šuma u periodu između februara i jula svesti na najmanju moguću mjeru. Zabrana pristupa pjevalištima u određenim vremenskim periodima, kada je tetrijebu najpotrebniji mir. Najbolji način da se postigne uspjeh u ovim aktivnostima je saradnja sa stekholderima i provođenjem kampanja o podizanju svijesti kod građana.

3.4 Sastojine značajne za zaštitu tise (Taxus baccata)

U okviru šuma kojima gospodari Javno preduzeće „Šumsko Privredno Društvo Zeničko - dobojskog kantona“ d.o.o. (ŠPD ZDK) na području gospodarske jedinice (GJ.) „Donja Stupčanica“ nalazi se značajna površina šuma u kojima je zastupljena tisa (Taxus baccata), koju je potrebno posebnim mjerama gospodarenja zaštititi, kao i posvetiti značajnu pažnju u njenom očuvanju i unapređenju njene zastupljenosti i stabilnosti njenih sastojina. Površine pod šumama ovog tipa nalaze se u odjelima 35 i 36 GJ. „Donja Stupčanica“. Za navedene odjele odnosno odsjeke utvrđeni su taksacijski elementi u okviru stanja šuma, i određen plan sječa za navedene odjele-odsjeke. Dozvoljeno je samo provoditi sanitarnu sječ u cilju sprečavanja širenja zaraze, Reducirati uticaj čovjeka na najmanju moguću mjeru.

3.5 Šume značajne za zaštitu od erozije

Na osnovu člana 18. stav 1. Zakona o šumama Zeničko-Dobojskog kantona ("Služb.novine ZDK", br. 8/13 i 1/15)) procjena funkcija zaštitnih šuma utvrđuje se stručnim šumarskim elaboratom s podacima o stanju šuma i principima i metodama gospodarenja šumama u cilju očuvanja šuma i ostvarivanja namjene proglašenje područja. Na osnovu gore navedenog izrađen je elaborat gospodarenja HCVF površinama u šumskogospodarskom području „Olovsko“ su izdvojene šume važne za kontrolu erozije. U Olovskom šumskogospodarskom području je identificirano 2105,74 ha šuma i šumskih zemljišta koja su od izuzetne važnosti za zaštitu od vodene i eolske erozije i to 90,30 hektara na području GJ. „Tribija - Duboštica“, 369,87 hektara na području GJ „Krivaja“, 405,66 ha na području GJ „Srednja Drinjača“ i 1239,91 ha na području GJ Donja Stupčanica. Ako uzmemo u obzir da se radi o jako strmim terenima, gdje je opasnost od pokretanja kamenja i zemljišta jako velika predviđeno je da se aktivnosti na gospodarenju provode uz 26 posebnu pažnju i u skladu s odredbama šumskogospodarske osnove, s posebnim akcentom na zaštitu od erozivnih procesa.

Sve šume imaju socijalne vrijednosti i vrijednosti značajne za životnu sredinu, kao što su staništa divljih životinja, vodeni tokovi i arheološke lokacije. Tamo gdje se smatra da ove vrijednosti imaju izuzetan značaj ili važnost, šume se mogu definirati kao šume visoke zaštitne vrijednosti (HCVF – High Conservation Value Forests).

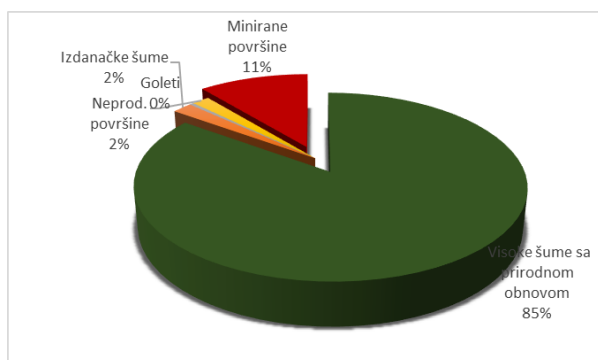
4 STANJE POVRŠINA ŠUMSKOGOSPODARSKOG PODRUČJA

Šumskogospodarsko područje „Olovsko“ prostire se na šest gospodarskih jedinica ukupne površini od 32.302,14 hektara. Stanje površina šumskogospodarskog područja prikazan je u tabeli br.1 po gospodarskim jedinicama i kategorijama šuma.

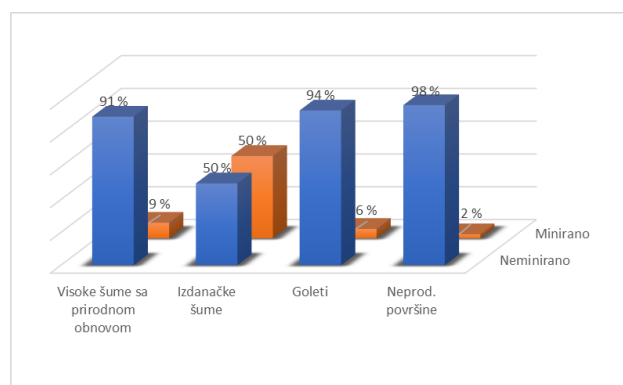
Tabela 2. Stanje površina po kategorijama šuma i po gospodarskim jedinicama

R.Br.	Gospodarska jedinica	Visoke šume	Visoke degrad. šume	Kulture	Ukupno visoke šume	Izdanačke šume	Goleti	Neprod. površine	Minirane površine	Ukupno (ha)
1	2	3	4	5	7	8	9	10	11	12
1	Gornja Stupčanica	1646,05	0,0	0,0	1646,05	22,56	3,58	73,55	9,51	1755,25
2	Donja Stupčanica	5508,48	0,0	3,29	5511,77	245,75	66,80	111,76	2805,97	8742,05
3	Krivaja	7556,95	0,0	2,0	7558,95	357,83	54,18	190,40	341,33	8502,69
4	Tribija Duboštica	12091,77	0,0	0,0	12091,77	3,59	8,91	183,40	0,0	12287,67
5	Gornja Drinjača	635,86	0,0	0,0	635,86	0,0	0,0	1,95	0,0	637,81
6	Srednja Drinjača	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,04	375,63	376,67
U K U P N O		27439,11	0,0	5,29	27444,40	629,73	133,47	562,10	3532,44	32302,14

Na grafikonu 1. Prikazano je procentualno učešće površina po kategorijama šuma za cijelo šumskogospodarsko područje, gdje se vidi da najviše površine zauzimaju visoke šume prirodne obnove (85 %). Na grafikonu 2. dat je pregled stanja miniranih površina po pojedinim kategorijama šuma, tako npr. od ukupne površine visokih šuma sa prirodnom obnovom 9 % je minirano.

Grafikon 1. Procentualno učešće površina po kategorijama šuma za ŠGP

Grafikon 2. Procentualno učešće miniranih površina po kategorijama šuma za ŠGP

5 STANJE ŠUMSKIH KOMUNIKACIJA I OTVORENOST ŠUMA

Digitalnom tehnikom izmjerene su dužine puteva koji direktno otvaraju šire kategorije šuma ili ih tangiraju do najvećeg rastojanja od ruba šume cca 200 m tako da se dobije direktna otvorenost u odnosu na ukupnu otvorenost područja u m/ha ili u km/1000 ha. Iz ukupne dužine puteva izdvojeni su i posebno prikazani svi putevi koji otvaraju:

- Visoke šume
- Neobrasle produktivne površine (goleti)
- Sva produktivna šumska zemljišta Stanje komunikacija i otvorenosti prikazano je u sljedećem tabelarnom pregledu.

Tabela 3. Stanje šumskih komunikacija i otvorenost šuma na dan 01.01.2021. godine

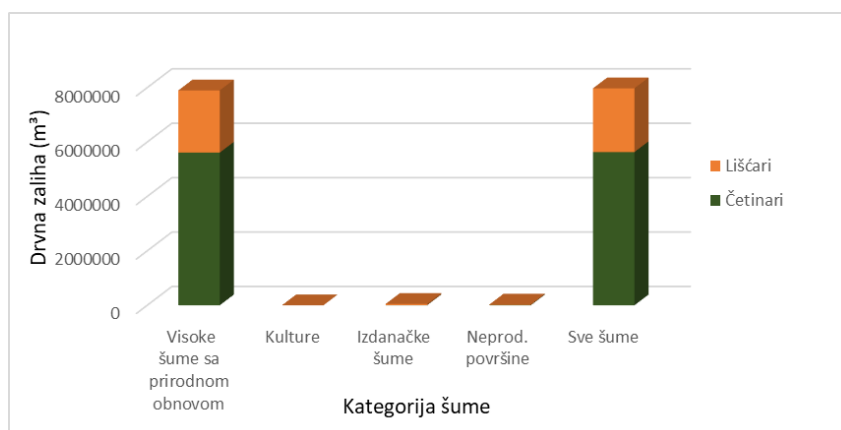
RB	Gospodarska jedinica	Dužina put. (km)			Produktivna dužina km/kat.				Ukupna prod. duž	Produktivna otvorenost (m ² /ha)				Ukupna otvorenost m ² /ha
		Javni	Šumski	Svi putevi	Visoke šume	Šumske kulture	Izdanačke šume	Nepr. zemlj.		Visoke šume	Šumske kulture	Izdanačke šume	Nepr. zemlj.	
1	Gornja Stupčanica	3,5	30,6	34,1	25,00	0,0	0,0	0,3	25,3	15,1	0,0	0,0	84,1	15,0
2	Donja Stupčanica	45,0	111,3	156,3	79,2	0,0	1,6	2,6	83,4	10,3	15,2	1,8	20,3	9,6
3	Krivaja	32,3	138,4	170,7	96,00	0,1	4,1	4,5	104,7	12,2	55,0	11,5	26,5	12,4
4	Tribija Duboštica	50,1	91,00	141,0	91,5	0,1	0,0	1,2	92,7	7,6	0,0	0,0	23,7	7,6
5	Gornja Drinjača	-	2,8	2,8	2,8	0	0,0	0,0	2,8	4,4	0,0	0,0	0,0	4,4
6	Srednja Drinjača	-	3,9	3,9	2,6	0	0,0	0,0	2,6	7,1	0,0	0,0	0,0	6,9
UKUPNO		130,9	378,0	508,8	297,1	0,2	5,7	8,6	311,15	9,8	30,2	4,5	23,9	9,8

6 DRVNA ZALIHA I ZAPREMINSKI PRIRAST ŠGP „Olovsko“

U narednoj tabeli dat je pregled drvne zalihe i godišnjeg zapreminskog prirastu za ŠGP „Olovsko“ po kategorijama šuma i vrstama drveća.

Tabela 4. Pregled drvne zalihe i godišnjeg zapreminskog prirastu po kategorijama šuma i vrstama drveća

R.Br.	Kategorije šuma	Površina kategorije šuma	Vrsta drveća	Drvna zaliha (m ³)		Godišnji zapreminski prirast (m ³)	
		ha		po 1 ha	na cijeloj površini	po 1 ha	na cijeloj površini
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Visoke šume sa prirodnom obnovom	25479,89	Četinari	220,26	5612206,9	4,96	126422,9
			Lišćari	89,72	2285976,9	1,74	44423,3
			Ukupno	309,98	7898183,8	6,70	170846,2
2	Šumske kulture	5,29	Četinari	62,76	241,0	-	-
			Lišćari	31,38	120,5	-	-
			Ukupno	94,14	361,5	-	-
3	Izdanačke šume	629,73	Četinari	9,29	5852,6	0,19	117,1
			Lišćari	69,25	43608,2	1,38	872,2
			Ukupno	78,54	49460,8	1,57	989,3
4	Neproduktivne površine	123,45	Četinari	96,49	13674,2	4,43	354,3
			Lišćari	90,78	12864,7	4,02	343,2
			Ukupno	187,26	26538,8	8,45	697,5
UKUPNO		26238,36	Četinari	214,64	5631974,7	4,84	126894,3
			Lišćari	89,28	2342570,3	1,74	45638,7
			Ukupno	303,92	8066311,6	6,58	186716,6

Grafikon 3. Učešće vrsta drveća u ukupnoj drvnoj zalihi po kategorijama šuma

7 PLANOVI I CILJEVI GOSPODARENJA ZA NAREDNI UREĐAJNI PERIOD

Zakon o šumama i Pravilnik o elementima za izradu šumskogospodarske osnove određuje vrstu i obim planova na temelju kojih će se provoditi gospodarenje šumama za naredni uređajni period. . Planovi se odnose na: obim sječa (etat), obim šumskouzgojnih radova, aktivnosti zaštite šuma, tehnike iskorištavanja šuma, plan izgradnje šumskih komunikacija i drugih investicionih ulaganja te ekonomsko- finansijsku analizu. U šumskogospodarskoj osnovi, planovi se detaljno razrađuju za sljedeće prostorne uređajne jedinice: Šumskogospodarsko područje, gazdinske klase, gospodarske jedinice, i područja općina.

7.1.1 Ciljevi gazdovanja u svim državnim šumama na prostoru Federacije Bosne i Hercegovine proističu iz ozakonjenih principa kontinuiteta gazdovanja i potreba šire društvene zajednice za proizvodima i koristima iz i od šuma

7.1.2 Opšti ciljevi gazdovanja šumama

1. Formiranje (preoblikovanje) strukture šuma u one iz kojih će se moći dobijati ujednačeni prinosi po količini i kvalitetu,
2. Ostvarivanje što većeg prinosa šuma i to takvog da bude u što je moguće boljem skladu sa potrebama društva (tržišta), kako u pogledu vrste drveća, tako i u pogledu asortimana glavnih šumskih proizvoda.,
3. Očuvanje i jačanje ostalih opštekorisnih funkcija šuma, te očuvanje biodiverziteta (prirodnosti) naših šuma.,
4. Provođenjem adekvatnog sistema gazdovanja omogućiti povoljnije uslove za postizanje veće produktivnosti rada u svim šumarskim aktivnostima, (i ispunjenje prethodno nabrojanih ciljeva),
5. Ostvarivanje što boljih finansijskih rezultata rada primjenom savremenijih metoda i sredstava rada.

7.1.3 Tehnički ciljevi gazdovanja šumama

Radi ostvarenja prethodno navedenih opštih ciljeva gazdovanja, potrebno je provesti niz bio - tehničkih aktivnosti. Ove aktivnosti ne možemo planirati jedinstvenim za sve šume jednog područja, već samo za šume veoma uske ekološko - proizvodne amplitude tj. za pojedine gazdinske klase. Za gazdinsku klasu, kao osnovnu jedinicu planiranja, tehnički cilj je određen onda kada je:

- odabrana vrsta ili vrste drveća, takva da odgovara ekološkim uslovima staništa i odabran adekvatan omjer smjese vrsta drveća,
- odabran sistem gazdovanja ,
- utvrđena dužina planskog produkcionog perioda po vrstama drveća, te način prorjeđivanja, ako se radi o šumama sastavljenim od jednodobnih sastojina,

- utvrđena optimalna struktura i veličina drvne zalihe po debljinskim stepenima (klasama), za šume kojima se gazduje sistemom skupinasto prebornih i prebornih sječa.

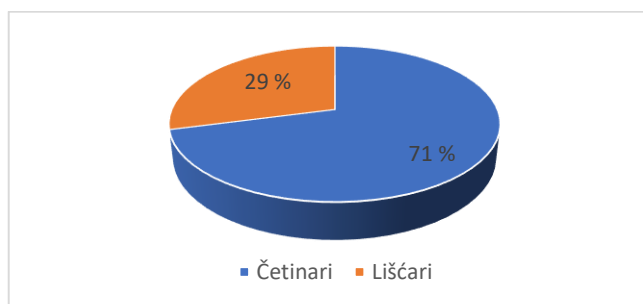
7.2 Plan sječa (etat)

Na temelju utvrđenog stanja šuma postavljenih ciljeva gospodarenja po gazdinskim klasama, kriterijuma za određivanje etata i Pravilnika o elementima za izradu, postupku donošenja i reviziji šumsko gospodarskih osnova, daje se plan sječa za ŠGP “Olovsko” za period 01.01.2022.- 31.12.2031.godine.

Tabela 5. Pregled desetogodišnjeg plana sječa po kategorijama šuma i vrstama drveća

R.Br.	Kategorije šuma	Površina kategorije šuma	Vrsta drveća	Obim sječa za uređajni period od 2022 do 2031 godine	
		(ha)		po 1 ha	na cijeloj površini
1	2	3	4	5	6
1	Visoke šume sa prirodnom obnovom	25.479,89	Četinari	40,9	1.042.721
			Lišćari	16,8	427.175
			Ukupno	57,7	1.469.896
2	Izdanačke šume	629,73	Četinari	0,80	503,38
			Lišćari	1,07	672,57
			Ukupno	1,87	1.175,95
UKUPNO		26109,62	Četinari	39,97	1.043.728
			Lišćari	16,41	428.520
			Ukupno	56,39	1.472.248

Učešće vrsta drveća u desetogodišnjem planu sječa je prikazano na grafikonu 4., gdje se vidi da četinari preovladavaju (71%).

Grafikon 4. Procentualno učešće vrsta drveća u desetogodišnjem planu sječa

7.3 Plan proizvodnje šumskih drvnih sortimenata

Obim i struktura planirane proizvodnje šumskih drvnih sortimenata se temelji na planiranom obimu i strukturi sječe drvne mase i kvalitetnoj tehničkoj procjeni drvne mase. Obim i asortiman planirane proizvodnje šumskih drvnih sortimenata je obrađena u osnovi "Sortimentnih tablica" na bazi krupnog drveta od grupe autora (Drinić P., Matić V., Pavlič J., Stojanović O., Vukmirović V.) u izdanju Šumarskog fakulteta u Sarajevu 1980. godine).

Asortiman je obrađen po kategorijama šuma za šumskogospodarsko područje, za područje gospodarskih jedinica i za područje općina, na osnovu plana sječa za deset godina. Kako se vidi iz predočenih tabelarnih pregleda plana proizvodnje šumskih drvnih sortimenata, obuhvaćeni su svi sortimenti po tablicama odnosno, još uvijek važećim standardima. U narednom pogledu dat je prikaz drvnih sortimenata po vrstama drveća ukupno za četinare i ukupno za lišćare, te procentualno učešće drvnih sortimenata na bazi krupnog drveta.

Tabela 6. Plan proizvodnje šumskih drvnih sortimenata

R.Br.	Vrsta sortimenata	Četinari			Lišćari			Ukupno	
		za 10 godina	godišnje	%	za 10 godina	godišnje	%	za 10 godina	%
		m ³			m			m ³	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	F trupci	6952	695	1	15179	1518	4	22131	2
2	PT I. klase	201019	20102	19	25248	2525	6	226268	15
3	PT II. klase	311224	31122	30	51715	5171	12	362939	25
4	PT III. klase	88825	8883	9	61969	6197	15	150795	10
5	Trupci	608021	60802	58	154111	15411	36	762132	52
6	ŠIP	10459	1046	1	0	0	0	10459	1
7	TT	40098	4010	4	0	0	0	40098	3
8	Obla građa	95379	9538	9	0	0	0	95379	6
9	Sitno TD	8297	830	1	0	0	0	8297	1
10	Ostala oblo.	154234	15423	15	0	0	0	154234	10
11	Ukupno oblo.	762254	76225	73	154111	15411	36	916366	62
12	Celuloza	96924	9692	9	83676	8368	20	180600	12
13	Ogrijev I + II	2569	257	0	78934	7893	18	81503	6
14	Ogrijev III	3798	380	0	61922	6192	14	65721	4
15	Prostorno drvo	103291	10329	10	224532	22453	53	327823	22
16	Neto sortiment	865545	86555	83	378644	37864	89	1244189	85
17	Otpadak	177176	17718	17	48531	4853	11	225707	15
18	UKUPNO	1042721	104272	100	427175	42717	100	1469896	100

7.4 Plan šumskouzgojnih radova

Plan šumsko-uzgojnih radova u gospodarenju šumama i šumskim zemljištima, rezultanta je stanja šuma, ekološko-proizvodnih potencijala ŠGP-a, utvrđenih proizvodno-tehničkih ciljeva, utvrđenih sistema gospodarenja i realnih ekonomskih mogućnosti subjekta gospodarenja za

realizaciju utvrđenog plana. Plan gajenja šuma u okviru ŠGO se bavi pitanjima osnivanja, njegovom i podmlađivanjem šumskih sastojina s ciljem optimalnog i trajnog ispunjenja gospodarskih i opštekorisnih funkcija šuma.

Potrebno je utvrditi metode kojima je u najkraćem mogućem roku, uz što manje troškove i očuvanje proizvodne sposobnosti zemljišta moguće osnovati, podići te oblikovati šumsku sastojinu koja će optimalno i trajno zadovoljiti gospodarske i opštekorisne funkcije.

Da bi šumsko – uzgojne radove u okviru uređivanja šuma mogli precizirati i kontrolirati njihovo izvršenje, shodno postavljenim tehničkim ciljevima gazdinskih klasa i primjenjenim sistemima sječa razvrstani su u: pošumljavanje, kompletiranje prirodnog podmlatka, popunjavanje šumskih zasada, njega mladika, njega guštika, priprema zemljišta za prirodnu obnovu. U narednoj tabeli dat je prikaz šumskouzgojnih radova po vrsti i obimu za desetogodišnji uređajni period.

Tabela 7. Plan šumskouzgojnih radova po vrsti i obimu za desetogodišnji uređajni period

Šira kategorija šuma	Površina (ha)	Pov. za poš. (ha)	Pov. za pop. (ha)	Ukupno za poš. (ha)	Pov. za prip. ter. za poš. (ha)	Pov. za prip. ter. za pr.pod. (ha)	Pov. za njegu do 2 g. (ha)	Pov. za njegu nakon 2 god. (ha)	Pov. za njegu kul. bez pdm (ha)	Ukupan broj sadnica (kom)
1000 bez ogr.	25479,89	434,56	70,66	505,22	260,73	217,10	869,11	434,56	0,00	1263042
1000 - III - zona	149,64	1,56	0,17	1,73	0,94	1,25	3,12	1,56	0,00	4316
ukupno 1000	25629,53	436,12	70,83	506,94	261,67	218,35	872,23	436,12	0,00	1267358
3000 bez ogr.	3,29	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,29	0
uk. 3000 bez pdm	3,29	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,29	0
6000 bez ogr.	123,45	43,21	8,64	51,85	21,60	0,00	86,42	43,21	0,00	129623
ukupno 6000	123,45	43,21	8,64	51,85	21,60	0,00	86,42	43,21	0,00	129623
Ukupno	25756,27	479,32	79,47	558,79	283,27	218,35	958,65	479,32	3,29	1396981

Tabela 8. Ukupni troškovi šumsko-uzgojnih radova

Planirana vrsta radova	Predračunska vrijednost (KM)
Pošumljavanje i njega u 1000 – privredne šume	2.629.489,25
Pošumljavanje i njega u 1000 za III VZZ	9.225,86
Troškovi pošumljavanja i njega u ŠK 1000	2.638.715,11
Njega kultura bez procijenjene drvene mase bez ogr. u gosp.	1.974,00
Troškovi njega kultura	1.974,00
Pošumljavanje i njega na goletima bez ograničenja u gospodarenju	256.841,58
Troškovi pošumljavanja i njega na goletima	256.841,58
Nabavka neophodnih sredstava za rad	251.000,00
Ukupno šumskouzgojni radovi za naredni uređajni period (10 godina)	3.148.530,69
Prosječno godišnje šumskouzgojni radovi	314.853,07

7.5 Plan zaštite šuma

Plan zaštite šuma u okviru izrade šumskogospodarske osnove određen je članom 15 Zakona o šumama Zeničko-dobojskog kantona (“Služb. novine ZDK”, br. 08/13) i utvrđuje se za ŠGP kao cjelinu (član 56 i 57 Pravilnika o elementima za izradu šumskogospodarskih osnova). *“Faktori koji negativno djeluju na opstanak šuma nisu vremenski niti prostorno ograničeni, te se ni borba protiv njih ne treba ograničiti samo na mjere koje propisuje Š.G.O. nego to*

mora biti kontinuirana aktivnost u procesu gospodarenja šumama u vidu integralne zaštite šuma”.

Zaštita šuma predstavlja prije svega izuzetno složenu oblast gospodarenja koja zahtijeva konstantno provođenje preventivnih i represivnih mjera ka unapređenju produkcionih potencijala šuma na širokom prostoru, obuhvatajući mnogostruke štetne činioce, abiotske i biotske prirode uz istovremeno sprečavanje ulančavanja primarnih i sekundarnih štetnika u šumi i okolini šume.

Prema tome plan zaštite šuma šumskogospodarskog područja sastoji se iz dva dijela i to:

- Općeg dijela, u kojem se daje kratak opis pojedinih štetočina, uzročnika bolesti i ostalih štetnih faktora koji negativno utječu na šumske ekosisteme i mogu se pojaviti u sadašnjim ili izmijenjenim uslovima klime i okruženja.
- Posebnog (specijalnog) dijela, u kojem se preporučuju mjere zaštite pojedinih gospodarskih vrsta drveća u sklopu kategorija šuma, od faktora navedenih u općem dijelu, ukoliko se utvrdi da su štete takvog obima, da su potrebne intenzivnije preventivne ili eventualno hitne represivne mjere zaštite u sprečavanju njihovog daljeg razvoja i saniranju posljedica koje su izazvale u šumama i na šumskim zemljištima.

Da bi se zaštita šuma mogla uspješno provoditi po svim navedenim vidovima potrebno je pored provođenja obaveznih zakonskih odredbi nabaviti i opremu i obezbijediti finansijska sredstva za istraživanja oštećenosti šuma, dijagnozu i prognozu i ostale aktivnosti.

Tabela 9. Planirana oprema za provođenje mjera zaštite šuma u periodu 2022.god - 2031.godina

Planirana oprema za provođenje mjera zaštite šuma u periodu 2022.god - 2031.godina	Vrijednost u (KM)
Oprema za gašenje požara (naprtnjače, budaci, krampovi, lopate, čelične metle, ...)	90.000,00
Uređenje i rekonstrukcija osmatračnica	100.000,00
Oprema za osmatranje, registriranje i lociranje požara (durbini, fotoaparati, ..)	35.000,00
Sredstva dojava i komuniciranja (sistem radio veze, mobilni telefoni)	35.000,00
Kemijska sredstva i klopke za praćenje i suzbijanje biljnih bolesti i štetnih insekata	150.000,00
Ukupno za naredni period 2022.god-2031.godina	410.000,00

7.6 Plan zaštite biodiverziteta

U svim planovima ove osnove osvrnuli smo se na mjere za očuvanje biodiverziteta koji respektivno predviđaju zaštitne i druge mjere zabrane sječe i korištenja ugroženih biljnih vrsta, zaštiti hidro potencijala i šumskog zemljišta, pravilnom izboru vrsta drveća, racionalnom planiranju količine i dinamike sječa i adekvatnoj primjeni tehnologije u iskorištavanju šuma. U okviru mjera na održanju i očuvanju biodiverziteta i ostalih ekoloških i socijalnih funkcija

šuma, prikazat ćemo osnovne međunarodne dokumente i protokole, važne za šumarstvo i okoliš, prijedlog mjere i aktivnosti važnih za očuvanje biološke raznolikosti, održivo gospodarenje šumama i utjecaj pojedinih sistema gospodarenja na raznolikost, certificiranje šuma i šume visoke zaštitne vrijednosti, kao i listu rijetkih i ugroženih biljnih vrsta na ovom području.

Od međunarodnih konferencija za očuvanje prirode i životne okoline pod pokroviteljstvom UN-a koje su održavane u više navrata, diljem planete zemlje, svakako da je najznačajnija konferencija koja je održana u junu mjesecu 1992. u Rio de Jeneiru pod nazivom „UN konferencija o okolini i razvoju“ (UNCED- UN Conference on Environment and Development) ili tzv. „Zemaljski samit“ (Earth Summit). Na ovoj konferenciji doneseni su sljedeći, za šumarstvo veoma važni dokumenti :

- Agenda 21: za šumarstvo važna, iz razloga što je Poglavlje 11 posvećeno sprječavanju krčenja šuma.
- Konvencija o biološkoj raznolikosti- biodiverzitetu (Convention on Biological Diversity) BiH pristupila 26.08.2002. i ratificirala 4.10.2002. - Šumarski principi (Forest Principles), za šumarstvo su značajni zbog globalnog konsenzusa za upravljanje, očuvanje i održivi razvoj svih tipova šuma.

7.7 Certificiranje šuma

JP "ŠPD ZDK" d.o.o. Zavidovići izvršile su certificiranje šuma u skladu sa međunarodnim propisima. U okviru aktivnosti na pripremi poduzeća za certificiranje, korisnik šuma je uz suradnju različitih interesnih grupa (stručnih, znanstvenih, vjerskih, lokalnih zajednica i drugo) predložio, izdvojio, definisao mjere gospodarenja za šume posebne namjene, odnosno za tzv. šume visoke zaštitne vrijednosti (HCVF- High Conservation Value Forests).

7.7.1 ŠUME VISOKE ZAŠTITNE VRIJEDNOSTI

Sve šume sadrže okolinske i socijalne vrijednosti. Te vrijednosti mogu biti globalno, regionalno ili lokalno važne, ali kada se neka od tih vrijednosti smatra izuzetno važnom, šuma se može definirati kao šuma visoke zaštitne vrijednosti (ŠVZV). Na „Olovskom“ šumskogospodarskom području, u okviru šuma visoke zaštitne vrijednosti izdvojene su sljedeći kompleksi:

- I. Sjemenske sastojine (HCVF 1)** - Ukupna površina sjemenskih objekata na ŠGP „Olovsko“ iznosi 362,04 ha, gdje su zastupljene naše najznačajnije komercijalne vrste drveća i to crni bor (*Pinus nigra*), bijeli bor (*Pinus sylvestris*), smrča (*Picea abies*), jela (*Abies alba*), bukva (*Fagus sylvatica*), hrast kitnjak (*Quercus petraea*). Ostatak sjemenskih objekata čine pojedinačna stabla plemenitih lišćara od kojih su najznačajniji gorski javor (*Acer pseudoplatanus*), javor mlječ (*Acer platanoides*), bijeli jasen (*Fraxinus excelsior*), divlja trešnja (*Prunus avium*) i malolisna lipa (*Tilia cordata*).
- II. Pjevalište velikog tetrijeba – Tetrao urogallus (HCVF 1)** - Jedna od najznačajnijih karakteristika pojedinih ekosistema, po kojoj su oni posebni i razlikuju od drugih jeste postojanje rijetkih i endemičnih vrsta, vrsta koje su izrazito osjetljive i nerijetko ugrožene.

Uzimajući u obzir sve manje nedirnutih površina koje imaju izvorni prirodni karakter i sve veću potrebu da se takva staništa očuvaju, odlučeno je da se kao prijedlog za izdvajanje pod 462 šume visoke zaštitne vrijednosti izdvoje tri lokaliteta na području ŠGP „Olovsko“, koji su karakteristični po tome što se na njima nalaze pjevališta velikog tetrijeba. Pjevališta su raspoređena oko najviših vrhova na području gospodarske jedinice „Gorja Drinjača“, te u pograničnim zonama ove gospodarske jedinice sa gospodarskim jedinicama „Tribija – Duboštica“ „Krivaja“ i „Donja Stupčanica“.

- III. Sastojine značajne za zaštitu tise (Taxus baccata) (HCVF 1)** - U okviru šuma kojima gospodari Javno preduzeće „Šumsko Privredno Društvo Zeničko - dobojskog kantona“ d.o.o. (ŠPD ZDK) na području gospodarske jedinice (GJ.) „Donja Stupčanica“ nalazi se značajna površina šuma u kojima je zastupljena tisa (Taxus baccata), koju je potrebno posebnim mjerama gospodarenja zaštititi, kao i posvetiti značajnu pažnju u njenom očuvanju i unaprjeđenju njene zastupljenosti i stabilnosti njenih sastojina. Površine pod šumama ovog tipa nalaze se u odjelima 35 i 36 GJ. „Donja Stupčanica“.
- IV. Šume značajne za zaštitu vodotoka (HCVF 4)** - Šume na području ŠGP „Olovsko“, obuhvataju velike površine, iz kojih pored proizvodnje drveta, kao i drugih ne drvnih proizvoda, društvo zadovoljava značajan broj polivalentnih potreba, kako u vezi socioloških tako i ekoloških funkcija. Prvenstveno je šuma značajna za zadovoljavanje ljudskih potreba kada je u pitanju voda, tako se i u ovom slučaju želi da povede računa o tome da se udovolji i toj potrebi i da se obezbijedi potrajnost i održivost u snabdijevanju lokalnog stanovništva vodom. Na ŠGP "Olovsko" nalaze se četiri izvorišta za snabdijevanju stanovništva vodom za piće i to: Očevlja, Grabovica, Gnionica i Podsokolina.
- V. Šume važne za kontrolu erozije** - Na ŠGP "Olovsko" je identifikovano 2.105,74 ha šuma i šumskih zemljišta koja su od izuzetne važnosti za zaštitu od vodene i eolske erozije. Kako se radi o odjelima koji se nalaze na jako strmim terenima, karakterističnim za ofiolitsku zonu gdje je prisutna prijetnja od spiranja zemljišta i erozije na cijeloj površini ovih odjela, prag visoko zaštitne vrijednosti ove šume predstavljaju ukupna površina ovih odjela koja iznosi 90,30 hektara na području GJ. „Tribija - Duboštica“, 369,87 hektara na području GJ „Krivaja“, 405,66 ha na području GJ „Srednja Drinjača“ i 1239,91 ha na području GJ Donja Stupčanica.

7.7.2 ENDEMIČNE, UGROŽENE I RIJETKE VRSTE NA "OLOVSKOM" ŠGP-U

Prema Crvenoj listi flore FBiH i Konvencijom o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divljih biljaka i životinja (CITES) na ovom šumskogospodarskom području u narednoj tabeli navedeni su taksoni koji se tretiraju kao ugrožene, osjetljive i rijetke šumske biljne vrste.

Tabela 10. Ugrožene, osjetljive i rijetke šumske biljne vrste

Nomen latina	Narodno ime vrste
Taxus baccata L.	Obična tisa
Convalaria majalis L.	Đurđevak

<i>Viola elegantula</i> Schott.	Ljupka ljubičica
<i>Gentiana acaulis</i> L.	Kohova sirištara
<i>Scabiosa leucophylla</i> Borb.	Svjetlolisna udovčica
<i>Dactylorhiza maculata</i> (L.) Soo.	Pjegavi kaćunak
<i>Lilium martagon</i> L.	Ljiljan
<i>Erythronium dens-canis</i> L.	Pasiji zub
<i>Galanthus nivalis</i> L.	Visibaba
<i>Hepatica nobilis</i> Schreb.	Jetrenka
<i>Athamanta haynaldii</i> Borb. et Uech.	Hainaldova nevesika
<i>Verbascum bosnense</i> K. Maly	Bosanska divizma
<i>Scrophularia tristis</i> K. Maly	Uskolisni strupnik
<i>Melampyrum hoermannianum</i> K. Maly	Hermanijeva urodica
<i>Taraxacum alpinum</i> Hegetschw.	Planinski maslačak
<i>Orchis tridentatus</i> (Scop.)	Trozubi kaćun
<i>Orchis macula</i> L.	Muški kaćun
<i>Eranthis hyemalis</i> (L.) Salisb.	Ozimica
<i>Salvia pratensis</i> L.	Kadulja
<i>Orchis purpurea</i> Huds. –	Grimizni kaćun
<i>Halacsya sendtneri</i> (Boiss.) Dorfl.	Halačija, cvakija
<i>Telekia speciosa</i> (Schreb.) Baumg.	Veliki kolotoč

7.7.3 OPIS NEKIH RIJETKIH I UGROŽENIH VRSTA DIVLJIH ŽIVOTINJA KOJE SE JAVLJAJU NA „OLOVSKOM“ ŠGP-U

Šume i šumska zemljišta, predstavljaju dio kopnenih ekosistema sa vrlo izraženom biološkom raznolikošću i zbog toga zaslužuju odgovarajuću pažnju. Posebno u Bosni i Hercegovini – gdje pokrivaju više od 51 % površina zemlje i gdje je bogatstvo prirodnih razlika (uslovljeno geografskom pozicijom, različitim geološkim podlogama, nadmorskim visinama, konfiguracijom, različitom klimom i pedološkim procesima) stvorilo povoljne uslove za razvoj mnogobrojnih različitih biljnih zajednica koje su opet, u svom okrilju omogućile opstanak, reprodukciju i uspješan razvoj brojnim životinjskim vrstama, često i na veoma malim prostorima.

ŠGP „Olovsko“ ne predstavlja izuzetak u ovom smislu, a u njemu borave brojne autohtone životinjske vrste. U daljem tekstu navodimo nekoliko vrsta uglavnom lovne divljači, a kriteriji za njihov izbor kao rijetkih i ugroženih vrsta bili su sadašnje stanje njihovih populacija u Bosni i Hercegovini i njihov

zakonski status, kako u BiH tako i globalni. Ostale vrste životinja navedene su u stručnim elaboratima za navedena zaštićena područja.

Tabela 11. Rijetke i ugrožene vrste divljih životinja u ŠGP “Olovsko”

Vrsta
Lynx lynx L. –ris
Tetrao urogallus L. –koka velikog tetrijeba
Meles meles L. –jazavac
Sciurus vulgaris L. Vjeverica
Tyto alba (Scopoli, 1769) -- Kukurija
Ursus arctos (Linnaeus, 1758) - Mrki medvjed
Canis lupus (Linnaeus, 1758)

7.8 Plan investicija

Za realizaciju planova ŠGO potrebno je obezbjediti financijska sredstva za biološku obnovu šuma kao i za tehničko opremanje, te ostala ulaganja investicijskog karaktera koja se prema čl. 59 važećeg Pravilnika o elementima ŠGO utvrđuju za šumskogospodarsko područje kao sumar potrebnih ulaganja za realizaciju planova ŠGO i sadržava:

- plan izgradnje i rekonstrukcije šumskih puteva,
- plan izgradnje ostalih objekata potrebnih za gospodarenje šumama,
- plan nabavki mehanizacije i druge opreme investicijskog karaktera,
- plan ostalih investicijskih ulaganja.

Polazeći od postojećeg stanja i potreba za proširenjem objekata i sredstava rada kao i zakonskih propisa za naredno uređajno razdoblje u okviru ovoga plana predviđa se sljedeće:

7.8.1 Plan izgradnje i rekonstrukcije šumskih kamionskih puteva

Da bi se proizvodnja u šumarstvu mogla odvijati na širokom prostoru, sa dosta velikim uplivom raznih interesa, koji su često ne samo u ovisnosti jedan od drugoga nego su i u suprotnosti potrebno je pri rješavanju otvorenosti područja voditi računa da se oni što je moguće pravilnije usklade. Da bi se ovo moglo postići potrebno je da se u ovo rješavanje uključe svi mjerodavni subjekti društva koji će taj prostor koristiti i nužno bi bilo obezbijediti sljedeće:

- trajno korištenje prostora,
- usklađenost svih interesa u korištenju istog, - učešće svih zainteresiranih korisnika prostora u obezbjeđenju investicija
- zaštitu prostora kao cjeline,
- korištenje do sada neiskorištenih resursa područja.

Od stepena otvorenosti područja, ovisi uspješna realizacija provođenja planova ŠGO, te se za naredno uređajno razdoblje planira izgradnja novih i rekonstrukcija postojećih putova. Pored važnosti koju putna mreža ima u gospodarenju šumama tu je i navedena socijalna funkcija, jer putevi pored otvaranja šuma i šumskih tala povezuju mnoga seoska naselja i uključuju ih u globalnu mrežu prometnica. Polazeći od postojećeg stanja svih javnih i šumskih puteva i otvorenosti pojedinih gospodarskih jedinica kao i područja u cijelosti, te stanja drvnih zaliha gazdinskih klasa i potreba za realizacijom ostalih planova osnove planirani su novi putni pravci koje treba izgraditi u narednom uređajnom periodu ili izvršiti rekonstrukciju i dogradnju postojećih putova. Dužina novoplaniranih i puteva predviđenih za rekonstrukciju ovisit će od veličine sredstava izdvojenih za biološku obnovu šuma.

Tabela 12. Planirane saobraćajnice

Planirana saobraćajnica	Planirana dužina za izgradnju u (km)	Odjeli koji se otvaraju izgradnjom saobraćajnice
Crvene zemlje -Gučina	3,00	GJ "GS" odjel 3.11
Alijine Luke - Srebrenica	3,00	GJ "GD" odjeli 48,50,55,56
Mižnovići – Patkovac	4,00	GJ "KR" odjeli 101,102,103,104,
Musići – Kremenjača	2,00	GJ "KR" odjel 54
Garež - Odvojak	2,00	GJ "TD" odjeli 102
Jasen – Zeleni Vir	2,00	GJ "DS" odjel 114, 115
Bukov Do-Rečica potok	4,00	GJ „K“ odjeli,21,20,19,18
Mostovi Delići, Frankići i Kruškovića		
UKUPNO PLANIRANO	20,00	

Tabela 13. Rekapitulacija investicija za neredni uređajni period

Planirana investicijska ulaganja	Ukupno za 10 god.	Prosječno godišnje
Izgradnja puteva i mostova	4.900.000,00	490.000,00
Šumskouzgojni radovi	3.148.530,69	314.853,07
Zaštita šuma	410.000,00	41.000,00
Iskorištavanje šuma	3.365.000,00	336.500,00
Priprema proizvodnje	850.000,00	85.000,00
Građenje i transport	550.000,00	55.000,00
Ostala ulaganja u biološku obnovu šuma	805.000,00	80.500,00
Troškovi deminiranja	1.000.000,00	100.000,00
Ukupno:	15.028.530,69	1.502.853,07

8 EKONOMSKO – FINANCIJSKA ANALIZA ZA ŠGP „OLOVSKO“

Ekonomsko finansijska analiza gospodarenja šumama ima za cilj utvrđivanje mogućnosti realizacije planova predviđenih osnovom i iskazivanje finansijskih efekata provođenja osnove kao cjeline. Pravilnikom o elementima za izradu ŠGO je definisano kao obavezni sadržaj ekonomsko finansijska analiza, mada je ona u svojoj suštini projekcija, odnosno finansijski plan i sublimacija finansijskog pokrića troškova realizacije predviđenih planova finansijskim sredstvima, ostvarenih od planiranih prihoda. Svaka ocjena realnosti planova je u potpunosti ovisna od realnosti ekonomsko finansijskog plana, tako da su iskazani pokazatelji zadatih ciljeva osnove okvir u kome bi se trebali realizatori kretati, ali i obaveza iz koje se ne bi smjelo odstupati u realizaciji.

Projekcija ukupnog prihoda je određena na osnovu prosječne jednogodišnje proizvodnje drvnih sortimenata i prodajnih cijena sortimenata po važećem cjenovniku Šumsko privrednog društva Zeničko-Dobojskog kantona d.o.o Zavidovići. Mogući ukupni prihod (potencijalni) je značajno veći ali je u sadašnjim uslovima nerealno očekivati i nametati realizatoru osnovne obaveze korištenja svih proizvoda vrijednosti šuma. U planu korištenja šuma su navedeni neki od proizvoda zastupljenih na šumskim zemljištima ovog ŠGP-a i postoje realna očekivanja da će u narednom periodu realizator osnove ostvariti dodatne prihode u korištenju istih.

Prihod od prodaje šumskih drvnih sortimenata je ujedno i ukupni prihod, što pokazuje da je gospodarenje šumama još uvijek određeno koristima od šumskih drvnih sortimenata i to ne u 100% vrijednostima i količinama istih. Ovakav odnos prema potencijalnim mogućnostima šuma, vlasnik treba svojim rješenjima izmjeniti što prije i definisati kao obavezu u gospodarenju. Ukupni projektovani godišnji prihod predviđen ovom osnovom za ŠPP “Olovsko“ iznosi 14.749.901,00 KM.

Predviđeni-projektovani troškovi poslovanja realizatora ŠPO su direktno određeni sadržajem planova osnove, ali i mogućnostima i rješenjima u realizaciji tih planova od strane ŠPD-realizatora osnove. Troškovi poslovanja u 2021.god. pokazuju realne mogućnosti ŠPD u provođenju prethodnih planova-osnove i mogu biti korisni orjentir u planiranju troškova poslovanja za naredni uređajni period.

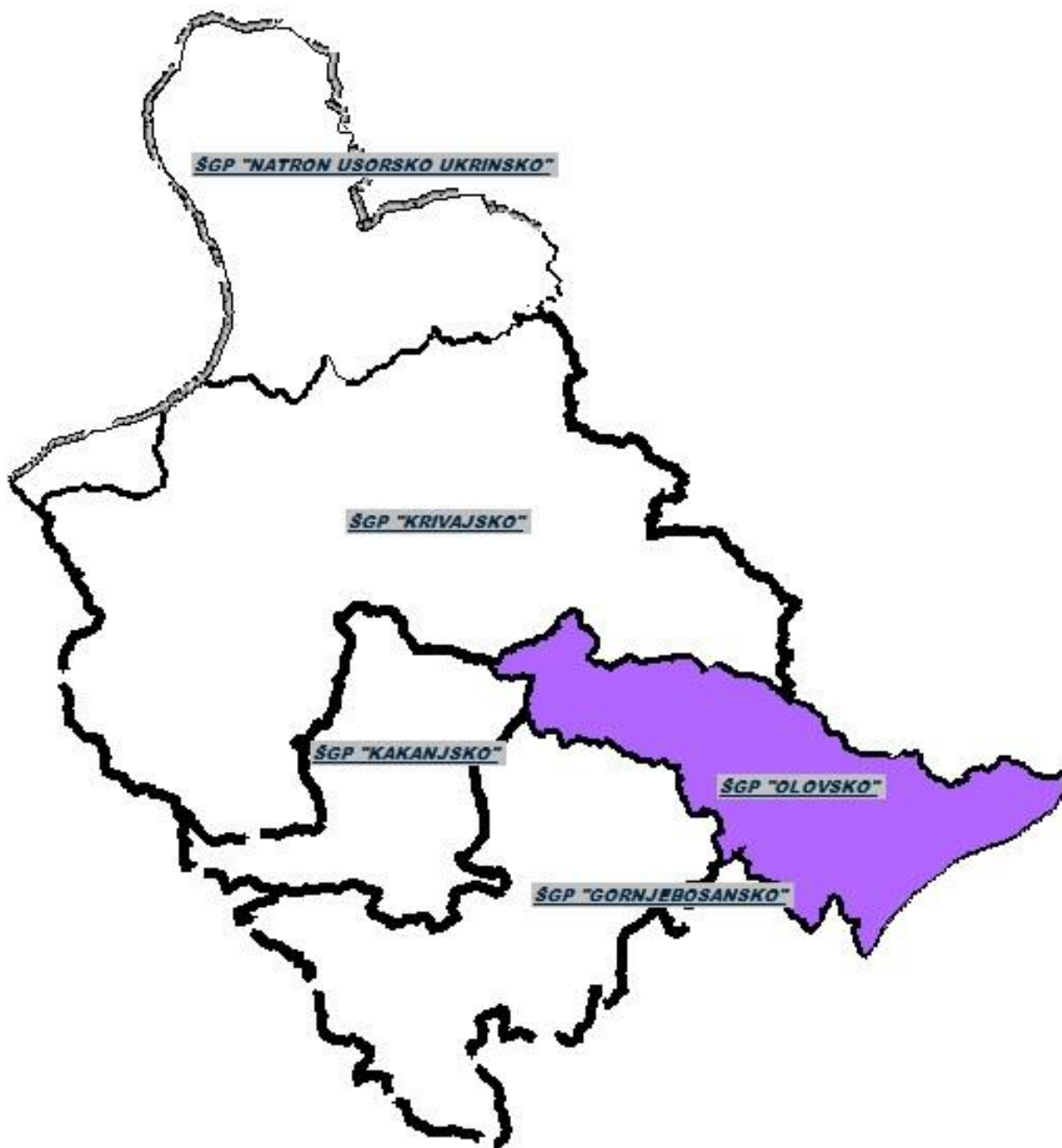
Ukupni godišnji planirani rashodi-troškovi poslovanja za 2022. godinu iznose 14.627.828,59 KM. Planom investicija koji je pripremljen na temelju svih planova ove osnove su predviđene svrhe i sredstva koja će se izdvojiti kao investiciona ulaganja radi stvaranja preduslova za izvršenje planova u gospodarenju šumama ŠPP „Olovsko“ za naredni uređajni period (2022.god.-2031.god.) i prosječno godišnje iznosi 1.502.853,07 KM.

Upotrebom planiranih prihoda i rashoda se može procijeniti očekivani finansijski rezultat. Možemo konstatovati da se realizacijom planova osnove mogu očekivati pozitivni finansijski rezultati. Očekivana dobit se može promijeniti što uveliko zavisi od realizatora osnove ŠGP-Ze-Do šuma, kao i uslova – poslovnog ambijenta u toku uređajnog perioda (primjene ŠGO).

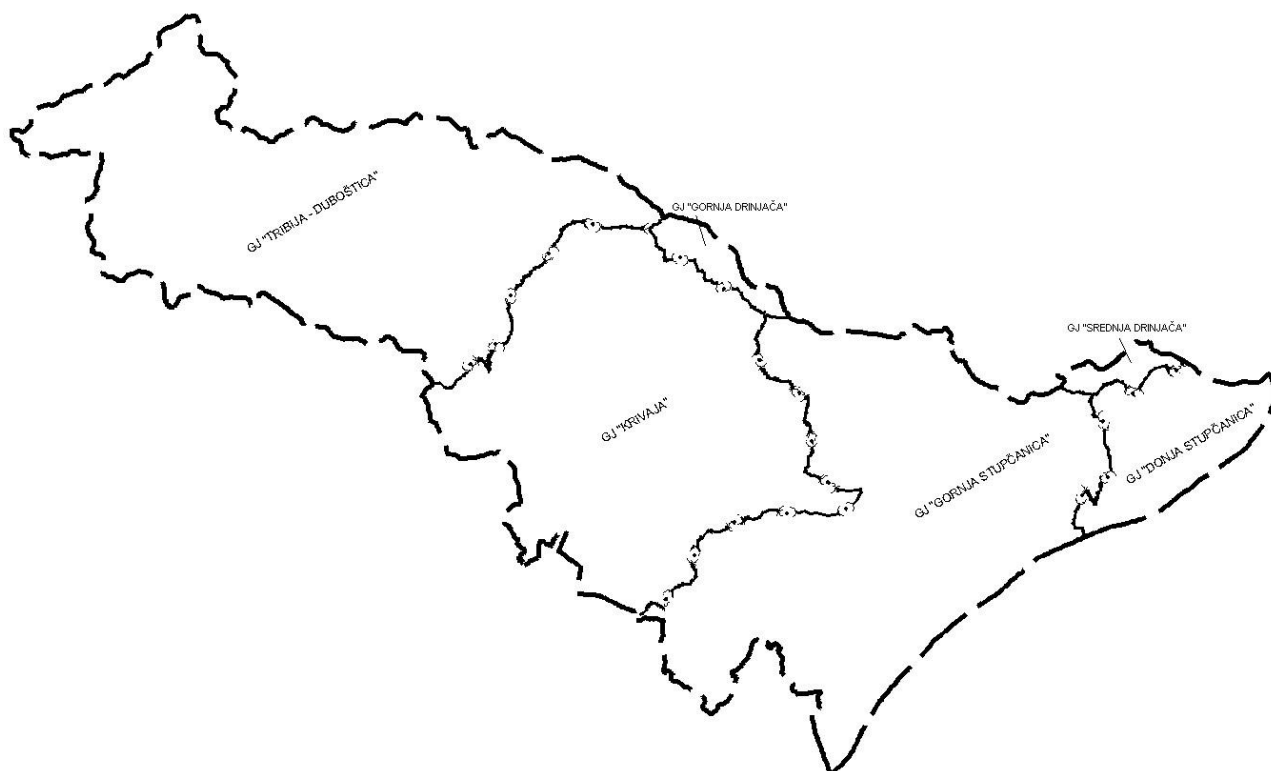
Raspored dobiti će svojom odlukom odrediti ŠPD Ze-Do šume, a predviđena investiciona ulaganja bi trebala predstavljati prioritet, jer su pretpostavka za ostvarivanje pozitivnih rezultata i realizaciju osnove u potpunosti.

MAPA PODRUČJA

Slika 1. Skica JP „ŠPD ZDK“ d.o.o. Zavidovići

Slika 2. Skica gospodarskih jedinica na ŠGP „Olovsko“

LEGENDA:

- — Granica šumskogospodarskog područja
- Granica gospodarske jedinice